

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון) (תיקון מס' 2), התשפ"ד-2024.

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הקיים

בבוקר יום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה על מדינת ישראל. אלפי מחבלים חדרו משטח רצועת עזה לשטחה של ישראל מהיבשה, מהאוויר ומהים ותקפו באכזריות אזרחים וחיילים, במקביל לשיגור של אלפי רקטות לשטח מדינת ישראל. במתקפת הטרור רצחו מחבלים מעל 1200 אזרחים וחיילים ישראלים ופצעו אלפים, למעלה מ-200 אזרחים וחיילים נחטפו לשטח רצועת עזה.

נוכח האירועים האמורים, הכריז שר הבטחון ביום 7 באוקטובר 2023 על מצב מיוחד בעורף מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ב) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951¹. בהתאם לסעיף 9(א)(5) לחוק, החליטה ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ביום 12.10.23, לאשר את ההכרזה בשטחה של כל מדינת ישראל. הכרזה זו הוארכה מעת לעת על ידי הממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכעת בתוקף עד ליום כ"ב באייר תשפ"ד (31 במאי 2024)².

ביום 8 באוקטובר 2023 הודיע הקבינט המדיני-ביטחוני כי הכריז על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה. בהתאם להכרזה אירועי מלחמת 'חרבות ברזל' החלו ביום 7 לאוקטובר 2023 בשעה 00:06 בבוקר.

במהלך הלחימה נתפסו בשטחה של מדינת ישראל מספר רב של מחבלים, אשר בנוגע לרובם מתקיים הליך חקירה פלילי בחשד לעבירות בטחון, כפי שאלו מוגדרות בסעיף 35(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996³ (להלן: חוק המעצרים).

חקירת המחבלים שלקחו חלק במתקפת הטרור היא מורכבת וחרیגה, ולה מאפיינים ייחודיים שטרם נודע כמותם בישראל. החקירה מתייחסת לפשעים האכזריים שביצעו המחבלים אך תכליתה גם להפיק מידע רב ערך להמשך המלחמה; היא נסובה סביב עשרות זירות שבהן התחוללו הפשעים; היקף גדול של מחבלים שביניהם קשרים מגוונים; מספר הקורבנות והעדים הוא עצום – בהם אלפי פצועים המצויים במצב פיזי או נפשי קשה, שמקשה על גביית העדויות; היקף הראיות הוא עצום; החקירה התנהלה בתחילתה תוך כדי לחימה קשה באזורים שבהם בוצעו הפשעים, כאשר חלק מהזירות הוכרזו כשטח צבאי סגור וקשה היה להגיע אליהן לאיסוף ראיות, מאז מתנהלת החקירה במקביל ללחימה ולקרבות שעדיין נמשכים בשטח עזה וכן תחת התקפות רב

¹ ילקוט הפרסומים 11675 התשפ"ד, עמ' 319, 324

² ילקוט הפרסומים 12363, עמ'

³ ס"ח תשפ"ב עמ' 722.

זירתיות בעיקר באמצעות ירי מרחוק שממשיכות להתקיים, גם אם בעצימות נמוכה יותר בשטח המדינה.

בהינתן היקף העצורים ומורכבות החקירה כמפורט לעיל, צפויה החקירה הפלילית לארוך עוד פרק זמן של מספר חודשים. לצורך כך, הוקם במשטרת ישראל צוות חקירה ארצי מיוחד, אשר פועל לחקירת המחבלים הרבים שנעצרו ולאיסוף ראיות בעשרות זירות טבח בעוטף עזה.

כמו כן התווסף מספר לא מבוטל של מעצרים במסגרת אירועי הלחימה בחבל עזה הנמשכים גם בימים אלו. הלחימה הנמשכת, החקירה המורכבת בכללותה, וכן הצורך הברור בהבטחת האינטרס הלאומי שבשמירה על חיי אדם כמו גם בקידום החקירה, מציבים בפני גופי החקירה אתגרים חסרי תקדים. בשים לב למורכבות הרבה כאמור, ברור מעבר לכל ספק כי סדרי הדין הקבועים היום בחוק המעצרים לעניין החזקת עצורים בטרם הגשת כתב אישום נגדם, שנועדו לחקירות פליליות ממוקדות ותחומות, אינם מתאימים לנסיבות ההמוניות ויוצאות הדופן של המלחמה, ונדרש הסדר חוקי אחר בנושא.

נוכח האמור והדחיפות המיוחדת לקביעת הסדרים בנושא הארכות המעצרים של אותם עצורים, ביום כ"ג בחשוון התשפ"ד (7 בנובמבר 2023) הותקנו תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), תשפ"ד-2023⁴ (להלן: "תקנות שעת החירום"), אשר שינו את התקופות המפורטות בסעיף 17(א), (ב) ו-(ד) לחוק המעצרים, ככל שאלה חלות על "עצור" כפי שהוא מוגדר בתקנות. תקנות שעת החירום הותקנו לתקופה של שלושה חודשים. זאת, בשים לב לסעיף 39(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, הקובע כי "תוקפן של תקנות שעת חירום יפקע כעבור שלושה חודשים מיום התקנתן, זולת אם הוארך תוקפן בחוק".

נוכח הצורך הביטחוני והחקירתי בהמשך הארכת מעצרים של העצורים האמורים, קידמה הממשלה הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת החירום, תוך כדי התאמתן.

בהתאם לכך, ביום כ"ו בשבט התשפ"ד (5 בפברואר 2024) נכנס לתוקף החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת בטחון), תשפ"ד-2024⁵ (להלן: "החוק"), אשר האריך את תקנות שעת החירום תוך תיקון יום י" באדר ב', התשפ"ד (20 במרץ 2024). בהמשך נוכח המשך הצורך הביטחוני והחקירתי הוארך תוקף החוק עד יום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024)⁶.

בהתאם להסדר בחוק מוגדר "עצור" כחשוד בעבירת בטחון בשל פעולות האיבה [המוגדרות כפעולות האיבה שהתרחשו מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ח בתשרי התשפ"ד (13 באוקטובר 2023)] ופעולות המלחמה [המוגדרות כפעולות המלחמה בחבל עזה החל ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023)]. עוד מגדיר החוק הליכי חקירה במובן רחב, וקובע כי לגבי עצור כהגדרתו בחוק, יקראו את חוק המעצרים כך שעל מי שנכנס בגדר החוק ונעצר על ידי בית המשפט יחולו תקופות מעצר ארוכות יותר בנות 45 ימים כל אחת, אולם רשאי שופט להורות על תקופת מעצר קצרה מהתקופה האמורה, מטעמים שירשמו. החוק קובע כי לא יחולו על עצור לפיו הוראות סעיפים 59 ו-62 לחוק המעצרים, וכי לא יחולו על עצור שהוא קטין הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א – 1971, בדבר תקופות מעצר קצרות יותר, וכן לא

⁴ ק"ת התשפ"ד, עמ' 450.

⁵ ס"ח התשפ"ד, עמ' 500.

⁶ ס"ח התשפ"ד, עמ' 628.

תחול ההוראה שבסעיף 47 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו - 2016.

נוכח ההכרח הבטחוני והחקירתי בהמשך החזקת העצורים הנכנסים לגדר החוק במעצר פלילי, עולה הצורך בהארכה נוספת של תקנות שעת החירום במסגרת הארכת תוקף החוק, לתקופה נוספת שתאפשר השלמת הליכי החקירה וקבלת החלטה בדבר העמדה לדין. כל זאת בכפוף לצרכי גופי האכיפה.

ג. השפעת החוק המוצע על קבוצות אוכלוסייה מסוימות

לא רלוונטי

ד. השפעת תזכיר החוק המוצע על התקציב ועל התקן המנהלי של המשרד היוזם, משרדים אחרים ורשויות אחרות.

לא רלוונטי

ה. להלן נוסח תזכיר החוק המוצע ודברי הסבר

תזכיר חוק מטעם משרד ראש הממשלה ומשרד המשפטים:

תזכיר חוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון) (תיקון מס' 2), התשפ"ד-2024

1. הארכת תוקף
בחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד - 2024⁷, בסעיף 1, במקום "י"ב בסיון התשפ"ד (18 ביוני 2024)" יבוא "י"ז בכסלו תשפ"ה (18 בדצמבר 2024)"

⁷ ס"ח התשפ"ד, עמ' 500.